

Bir Sorunun Cevabı

Soru: İçtimai Nizam kitabının “Kadına Bakmak” bölümünde şöyle geçmektedir: “Bir kadınla evlenmek isteyen kimse, halvette bulunmaksızın ona bakabilir. Câbir, Resulullah [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]’in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Sizden biriniz bir kadınla evlenmek istediğinde, onu nikahlamaya götürecek yere bakma imkânı varsa yapsın.” [el-Hâkim tahric etti ve Muslim’in şartına göre sahih dedi]

Yine 48. sayfanın sonundan bir önceki paragrafında şöyle geçmektedir: “Yani mümin erkeklerin gözlerini sakındırmaları vaciptir. Ancak düniürcü erkekler müstesnadır. Zira bunlar, düniürcü olmak istedikleri kadınlara bakabilmeleri için gözlerini sakındırmayabilirler. ”

O halde nişanlıdan maksat nedir? Kadınla nişanlılık sonrası mı yoksa kadınla nişanlılık öncesi midir? Eğer kadınla nişanlanılması öncesiye nişanlı, bir kadın üzerinde karar kılana kadar bir o kadına bir bu kadına bakan kimse mi yoksa muayyen bir kadını nişanlamaya karar veren kimse midir?

Cevap:

Lügatte [] şart edatı, mazi fiile karine olarak geldiğinde fiili yapmayı ifade etmesinin yanı sıra yapma hükmünde, yani yapılmak üzere veya yapma esnasında olanları da ifade eder.

Yani bu, fiilen veya hükmen fiili yapma olmak üzere her ikisini de ifade eder. Ancak o ikisinden birini belirleyecek olan bunlara dair varit olan karinedir.

Mesela şu ayet-il kerime:

“Ey iman edenler! Salatı ikame etmeye kalktığınız zaman yüzlerinizi, dirseklerinize kadar ellerinizi, başlarınızı meshedip topluklara kadar ayaklarınızı yıkayınız.” [Maide 6]

Buradaki “ ” [kalktığınız] zaman ifadesi, salat için kıyama kalktığınızda gidin ve abdest alınız demektir. Fiilen salatı eda ettiğiniz zaman gidin ve abdest alınız demek değildir. Çünkü abdest, salattan önce gelir.

Hakeza “Sizden biriniz evlenmek istediğinde” ifadesi de nişanlanmak istediğinde anlamına gelen fiilen veya hükmen evlenmek istenmesi halini kapsar.

Ancak fiili yapmayı istemenin fiilin yapma hükmüne girmesi için fiili yapmayı isteyen fiili yapmada ciddi olması şartı koşulmuştur. Aksi takdirde mana bunu kapsamaz. Bunun içindir ki “Maliki, Şafi ve Hanbeli” olmak üzere Cumhur-ul Fukaha, nişanlının bakmasının meşru olması için kadına bakan kimsenin kadını nikahlamayı isteyen, icabet etmesini belirgin bir şekilde ümit eden olmasını veya kadının nikahına icabet edeceğini veya zannı galiple icabet edileceğini bilmesini şart koşmuşlardır. Hanefiler ise diğer şartlar olmaksızın kadının nikahının istenmesi şartıyla yetinmişlerdir.

Velhasıl; bakmanın kendisine caiz olduğu kimse fiilen veya hükmen evlenecek olan kimsedir. “Hükmen” kelimesinin manası, kendisiyle evlenmesi için kadınla nişanlanmakta ciddi olmasıdır. Yoksa bir kadın üzerinde karar kılınıncaya kadar sırf birine ve diğerine bakmak için değildir. Çünkü açıkladığımız gibi “evlenmek istediğinde” ifadesinin anlamı fiilen veya hükmen kastettiği kadınla nişanlanmaya yönelmiş kişidir. Yoksa fiilen veya hükmen nişanlanmada ciddi olmaksızın gözden geçirmek için değildir. Bu da Allah Subhânehu'nun hakikatini bildiği bir durumdur ve saklı olan hiçbir şey ona gizli kalmaz. Dolayısıyla fiilen veya hükmen nişanlanmak için bir bakış olmadığında kıyamet günü bundan sorulacaktır. Allah'ın cezası çok şiddetlidir.

H. 09 Rabi-ul Sani 1430

M. 04.04.2009